

Tereza Štěpánová

**Anglické práci věty uvozené *if only* a *I wish* a jejich české překladové ekvivalenty
(English optative sentences introduced by *if only* and *I wish* and their Czech translation counterparts)**

Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, 77 s.

Praha, září 2012

posudek oponenta

Předložená bakalářská práce Terezy Štěpánové se zabývá problematikou anglických práci vět uvozených pomocí *I wish / if only* a analýzou jejich českých překladových korelátů. Autorka se věnuje rozboru optativních větných konstrukcí nejen z hlediska syntaktického, ale i sémantického, kdy se zaměřuje na roli, jakou hraje parametr splnitelnosti či nespłnitelnosti přání při výběru českých překladových variant. Na podkladě srovnávacího jazykového rozboru se tak diplomantka snaží najít a popsat vztah mezi významem práci věty a jejími formálními náležitostmi v obou zkoumaných jazycích.

V první, teoretické části práce se autorka věnuje nejprve obecnému teoretickému vymezení práci vět. Na základě studia odborné literatury předkládá nástin rozličných přístupů k otázkám formálního zařazení optativních větných konstrukcí v rámci anglické i české gramatiky a zhodnocení základních rozdílů mezi nimi. Poukazuje na fakt, že v angličtině práci věty postrádají jednotnou idiosynkratickou strukturu, která by je gramaticky vyčleňovala coby samostatný větný typ, jako je tomu například u vět oznamovacích či zvolacích. Práce se proto ve svém popisu práci vět opírá o teorii řečových aktů, v rámci které definuje práci větu na základě její elokuční síly. Na podkladě této pragmatické definice poté uvádí přehled základních strukturálních forem, kterých přání může nabývat, včetně výčtu charakteristických lexikálních a morfologických prostředků, jež se v práci větách uplatňují. Autorka se rovněž zabývá otázkami časové a významové roviny, tedy aspektu splnitelnosti či nespłnitelnosti daného přání v indikovaném časovém rozpětí.

Praktická část práce je rozdělena do dvou velkých podkapitol: první je věnována rozboru českých překladových ekvivalentů anglických práci vět uvozených slovním spojením *I wish*, druhá ekvivalentům vět uvozených optativním *if only*. Výzkum je založen na gramaticko-sémantické analýze sta větných příkladů excerpovaných z paralelního anglicko-českého korpusu Intercorp (po padesáti z prvního i druhého typu konstrukce). Diplomantka si všímá jednak časové reference jednotlivých vět (přání směřující do minulosti, přítomnosti či budoucnosti), jednak typu překladových korelátů, u nichž rozlišuje mezi optativním významem neseným lexikálními predikátory, práci částicemi, infinitivními konstrukcemi, samostatnými větami uvozenými spojkou *aby* a ostatními gramatickými prostředky. Pozornost je rovněž věnována eliptickým strukturám a otázce přítomnosti či nepřítomnosti intenzifikátorů, stejně tak jako (ne)korespondenci mezi originálním a překladovým textem z hlediska interpunkce a formálního vyjádření splnitelnosti nebo nespłnitelnosti daného přání.

Výsledky analýzy překladových ekvivalentů potvrdily očekávané rozvolnění provázanosti mezi splnitelností přání a volbou slovesného způsobu, který je dán trendem ústupu minulého kondicionálu v češtině. Zajímavé poznatky přináší srovnání překladových korelátů u obou typů anglických optativních konstrukcí: zatímco práci větám uvozeným pomocí *I wish* odpovídají nejčastěji struktury opírající se o lexikální predikátory nebo jiné jim významově podobné lexikální prostředky, při překladech vět uvozených *if only* dominuje užívání optativních částic. V překladech se tak zračí nejen určité blízkost slovesa *wish* ke slovesům performativním, ale především vysoká míra gramatikalizace optativních vět uvozených pomocí spojení *if only*.

Jak teoretická, tak praktická část práce je logicky strukturovaná a pečlivě zpracovaná; předkládaný text však lehce oslabují některé nedostatky jazykového rázu, mezi něž patří kromě občasných marginálií v podobě prostých překlepů a přehlédnutí, především ne vždy vhodně volená slova či formulace, chybování ve členech a neadekvátní užití interpunkce. Snaha o přehlednost a přesnost v segmentaci textu občas bohužel rovněž vede k vytváření pododdílů o jedné až dvou větách, které v celkovém rámci působí poněkud nadbytečně.

K práci bych ráda vznesla následující otázky, respektive připomínky:

1. Jak vnímá autorka otázku pracích vět uvozených pomocí *if only* coby samostatných vět podřadných? Lze předpokládat, že je v nich chybějící nadřazená věta implicitně sémanticky přítomná? Co míní Quirk et al. formulací „the omission of the matrix clause [is] mimetic of speechless amazement“ (str. 24)?
2. Mohla by autorka podrobněji rozvést, proč považuje v rozboru pracích vět Searlův pragmatický přístup za nejrelevantnější?
3. Nemohou být eliptické věty uvozené pomocí *if only* též vnímány jako neoptativní?

Závěr:

Bakalářská práce Terezy Štěpánové zpracovává zajímavé a podnětné téma, které v sobě spojuje přednosti komparativní analýzy s komplexním rozбором zkoumaného jevu jak hlediska strukturního, tak pragmatického. Přes drobné formální nedostatky ji proto doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím známkou velmi dobrou až výbornou.

Mgr. Jiřina Popelíková

V Praze dne 3.9.2012